

Danse Macabre i Moskva – "Stalins død"

Udgivet 20/12/2017 — af Karen Hammer

A NMELDELSE – Kan man gøre grin med historiens største masse-morder, Stalin? Ja, selvfølgelig kan man det, skriver Karen Hammer i en anmeldelse af Armando Iannuccis "Stalins død," en satirisk film, der fokuserer på det magtpolitiske cirkus, som udfoldede sig i dagene lige efter diktatorens død, hvor alle hans nærmeste politiske medarbejdere kæmpede om at få så stor en bid af kagen som mulig. Men selvom skuespillerne er fænomenale, er filmen en anelse tung og ikke lige morsom alle steder, skriver POV's anmelder, der giver den fire stjerner.

Kan man tillade sig at gøre grin med en diktator? Jo, sandelig. Tænk bare på Chaplins geniale karikatur af Hitler i "Diktatoren" og på Kubricks præsident-parodier i "Dr. Strangelove".

Kan man også tillade sig at grine af historiens største masse-morder – den ultraparanoide sovjetiske præsident Joseph Stalin? Igen er svaret, jo da. Det er man nærmest forpligtet til at gøre, for hvordan kan man ellers overleve at fortælle så grusomme historier?

Den skotske filminstruktør og satiriker Armando Iannucci, der er kendt og beundret for at spidde fiktive toppolitikeres inkompetence og hykleri i serier for BBC og HBO, har med "Stalins død" forladt fiktionen og kastet sig over historiens virkelige personer.

"Hvorfor opfinde fiktion, når vi kan præsentere fakta, som er lige så absurde?" har han udtalt for nylig – og pointerer, at det er nødvendigt for folk, at have noget at grine af for at kunne overleve. "Jeg følger det sovjetiske folks eksempel fra Stalins tid. Dengang cirkulerede der vittighedsbøger om Stalin og Beria, og folk gik med dem på sig, selvom der var dødsstraf for at eje dem."

Da Iannucci blev opfordret til at filmatisere den franske tegneserie af Fabian Nury og Thierry Robin om den sovjetiske magtkamps absurditeter, slog han straks til med begejstring.

“

Filmens kulsorte humor vises første gang, da den pensionerede dirigent bestyrtet kysser sin kone farvel. Han ser lastbilen nede på gaden og hører stormtropperne hamre på gadedøren, så han formoder at skulle hentes til arrestation og tortur

"Stalins Død" handler ikke så meget om selve diktatoren, men om det magtpolitiske cirkus, der udfoldede sig i dagene lige efter, hvor alle hans nærmeste politiske medarbejdere kæmpede hver for sig om at få så stor en bid af kagen som mulig og om at kunne overleve i det kommende styre.

Det hele starter med en klassisk koncert i Stalingrad d. 2 marts 1953. Sovjetunionens berømteste pianist Maria Yudina spiller Mozarts 23. klaverkoncert. Lastbilerne samler arrestanter op i byens gader. Skuddene fra de mange henrettelser bryder nattens stilhed, medens Stalin og hans venner fester og fylder sig med vodka.

Bagefter ser de en af Stalins yndlingswestern af John Ford med John Wayne. Ingen tør stoppe drikkeriet og gå hjem, før Stalin giver lov. Bagefter ønsker han at få bragt en kopioptagelse af Mozartkoncerten.

Men da koncerten blev sendt live, er der ikke lavet en optagelse. Producenten, der ikke kan afvise Stalin, samler febrilsk nye tilskuere ind fra gaden, bestikker pianisten, der hader Stalin for mord på hendes far og bror, til at genopføre koncerten og sender soldater ud i natten for at skaffe en dirigent, da den oprindelige er slået ud ved at falde over en brandspand.

Filmens kulsorte humor vises første gang, da den pensionerede dirigent bestyrtet kysser sin kone farvel. Han ser lastbilen nede på gaden og hører stormtropperne hamre på gadedøren, så han formoder at skulle hentes til arrestation og tortur, for ingen er jo nogensinde uskyldig under dette styre.

Iført slåbrok træder han kort efter op på dirigentpulten og gennemfører koncerten for et noget besynderligt publikum.

Det lykkes Maria Yudina at smugle en lille seddel ned bag pladecoveret, inden den bliver hentet af en gnaven soldat: "Forsinkelsen vil blive indberettet".

A lle dygtige læger er for længst henrettet eller sendt til Sibirien; kan man stole på et dødsudsagn fra en ukyndig læge?

Stalin modtager glad grammofonpladen, ser pianistindens hadefulde notits, ler bralrende og falder om af et hjerteanfald. De to soldater, der holder vagt udenfor døren, hører faldet, men foretager sig intet. De ønsker ikke at blande sig, det kunne let blive livsfarligt. Først næste morgen findes Stalin af rengøringskonen.

Lidt efter lidt samles de fire politikere, der i de kommende dage skal kæmpe om retten til at forme det nye Sovjetunionen: Stalins næstkommanderende viceministerpræsident Georgij Malenkov (1902 – 88), Lavrentij Beria leder af NKVD (det hemmelige politi i Moskva) og ansvarlig for USSR's atomprogram (1899 – 1953). Udenrigsminister Vjatjeslav Molotov (1890 – 1986), der 23 august 1939 sammen med Jonas von Ribbentrop underskrev den Tysk-Sovjetiske ikke angrebspagt.

Han står allerede på Stalins dødsliste, men kan nu takket være Stalins død fortsætte som udenrigsminister, indtil Khrusjtjov sender ham til Mongoliet som ambassadør i 1957. Sidste mand er ledende partisekretær, landbrugsminister Nikita Khrusjtjov (1884 – 1971). Fra 1958 Ministerpræsident og Leder af det nye USSR. Han blev skyld i det anspændte forhold til Kina, og både Ungarn- og Cuba-krisen. Han blev væltet 1964.

“

A lle er bange for hinanden, ingen stoler på hinanden, alle er på jagt efter hæder og indflydelse. Det er jo ikke ligegyldigt om kynikeren og massevoldtægtsmanden Beria eller den mere fremskridtsvenlige Khrusjtjov ender med at vinde kampen

Beria kommer først, han ser Maria Yudinas seddel og gemmer den sammen med andre nyttige dokumenter; de øvrige flytter Stalin op på sengen og skændes om, hvorvidt man skal tilkalde en læge, for Stalin lever stadigvæk.

Alle dygtige læger er for længst henrettet eller sendt til Sibirien; kan man stole på et dødsudsagn fra en ukyndig læge?

Stalins datter Svetlana kræver en læge *nu* – men inden han dukker op , er Stalin død.

Straks efter vælter Stalins bindegale og smækforkælede søn Vasily ind; mon der er noget om det rygte, der går, at han er skyld i et flystyrt, der udryddede et helt ishockeyhold?

Beria får ham beroliget på sin særlige måde. Man holder møder om fordelingen af magten , man stemmer på såkaldt demokratisk vis, alle skal være enige, men Khrusjtjov stemmer altid som den sidste, når han ved, hvordan de andre stemmer.

Alle er bange for hinanden, ingen stoler på hinanden, alle er på jagt efter hæder og indflydelse. Det er jo ikke ligegyldigt om kynikeren og massevoldtægtsmanden Beria eller den mere fremskridtsvenlige Khrusjtjov ender med at vinde kampen; ingen regner rigtigt med Stalins officielle afløser Malenkov, der allerede i 1957 fratages alle sine poster og sendes til Kasakhstan som kraftværksdirektør.

Man bliver enige om for en tid at standse massearrestationerne, og man manipulerer Khrusjtjov til at arrangere begravelsen. Han er imidlertid ikke sådan at køre rundt med, for han har for længst forstået, at Sovjetunionen har brug for reformer og det ikke bare indenfor landbruget. Ved at alliere sig med lederen af den røde hær General Zjukov bliver det hele lidt nemmere. Hele denne sekvens er særdeles underholdende i al sin bizarre, kyniske og manipulerende udvikling.

“

Mere eller mindre diskrete nakkeskud antydes, ligesom Beria klarer *off screen* at voldtage adskillige unge kvinder. Det er brutalt og grusomt og sandsynligvis historisk korrekt— vi gyser og griner.

Det vrimler med absurde situationer (som f.eks., Berias morskab ved at putte tomater i folks lommer), og panikagtige reaktioner. Samtidig sørges der for, at de fleste, der var til stede, ikke nogensinde vil kunne fortælle noget; mere eller mindre diskrete nakkeskud antydes, ligesom Beria klarer *off screen* at voldtage adskillige unge kvinder.

Det er brutalt og grusomt og sandsynligvis historisk korrekt— vi gyser og griner.

Fremragende skuespillere sørger for, at vi lever med og kommer til at tro på de involveredes absurde opførsel.

Steve Buscemi er Nikita Khrusjtjov og fremstiller troværdigt denne intelligente politikers vekslende angst for at blive kørt rundt med og manipulerende dygtighed til at få brikkerne til at passe. Englands store teaterskuespiller Simon Russel Beane er uhyggelig som Beria. Også Jeffrey Tambor som Malenkov, Michael Palin som Molotov og Jason Isaacs som General Zjukov med medaljer i trængsel på brystet – fungerer fint.

Det er en tung film at komme igennem. Nok fungerer den sorte humor som afleder for gruen, men helt så morsomt som rygterne siger, at den er, finder jeg den ikke.

Disse forfærdelige, grusomme og magtbegærlige mænd, støttede Stalin i hans morderiske regime, der kom til at koste op mod 50 millioner menneskers død. Denne film viser deres svagheder, deres løgne og deres kynisme. Selvfølgelig var de konstant bange for at blive det næste offer for Stalins udrensninger, men deres handlinger, som her præsenteres som grinagtige, kan aldrig tilgives eller glemmes – sort humor glatter dem ikke ud.

Jeg giver "Stalins død" 4 stjerner.

Filmen er i biograferne lige nu.

Topfoto: Fra filmen.

Kan du lide POV-formatet, anbefaler vi dig at [klikke her og like vores Facebook-side](#). Her får du også alle links til vores nye artikler via Facebooks feed. Ønsker du at støtte POV's arbejde, kan du tegne et abonnement til 20 kr. om måneden via PayPal eller MobilePay under 'Støt POV' eller via din netbank. Vores kontonummer er: 3409 12107307. Du kan også støtte POV med en enkelt donation via MobilePay-link under 'Støt POV' eller på 40 12 19 68. POINT of VIEW International bruger ikke banner- eller pop-up-reklamer og har ikke nogen betalingsmur.

Karen Hammer

Født 1938. Cand.mag.art. i Zoologi, Botanik, Geologi, Geografi og Filmhistorie fra Københavns Universitet. Kulturredaktør og formand for Radio Vesterbro gennem 30 år. Forfatter, filmjournalist, kunstanmelder, eventyrer. Karen Hammer har rejst i 100 lande, dog kun i 25 i Afrika. Skriver om *African Cinema*. Researcher for tiden i Elfenbenskysten og Burkina Faso. Overlever på pension fra forskellige gymnasieskoler.

FACEBOOK

TWITTER

GOOGLE

PINTEREST

TAGS:

ARMANDO IANNOCCI

HUMORISTISKE FILM

KAREN HAMMER

SATIRE

STALIN

STALINS DØD

ANBEFALET TIL DIG

**En julehistorie om
Parlamentarisk
Grundlag og det
store
Oppositionsparti**

**Karen Hammer:
The Square**

**Karen Hammer:
Ondskabens Hotel**

F Ø L G P O V

Synes godt om

Del

50 tusind personer
synes godt om dette.
Opret en profil for at
se, hvad dine venner
synes godt om.

Follow @pointofviewint

S T Ø T P O V

POINT of VIEW International bruger ikke banner- eller pop-up-reklamer og har ikke nogen betalingsmur.

Hvis du ønsker at støtte vores arbejde, kan du gøre det ved at abonnere, donere et enkelt beløb eller honorere den enkelte skribent via hendes eller hans MobilePay. Skribenternes numre er oplyst i infoboks under teksterne.

Støt POV med MobilePay

Støt POV's arbejde med en flad tyver (eller mere) og et enkelt klik på logoet nedenfor eller via nummeret her: **MobilePay 40 12 19 68**

Støt POV som abonnent

Nedenfor kan du vælge at støtte POV med et fast månedligt beløb på 20, 100 eller 1000 kr. via PayPal. Aftalen kan til enhver tid opsiges med øjeblikkelig virkning.

Donations-niveau
Glad bruger : 20.00 DKK pr. måned ▼

Abonner

Du kan også støtte os med en bankoverførsel:
Reg. nr. 3409 kontonr. 12107307

VI TAKKER FOR DIT ENGAGEMENT

Om POINT of VIEW International

POINT of VIEW International er en uafhængig platform for analyse, debat og kritik for 63 skribenter og journalister. POV har desuden bragt gæsteindlæg af mere end 300 eksperter, meningsdannere og kunstnere.

Alle skribenter giver udtryk for egne meninger og står selv på mål for dem. Disse synspunkter deles derfor ikke nødvendigvis af hverken POV International eller andre skribenter ved POV. POV International er tilmeldt Pressenævnet.

Kontakt

Du kan kontakte POV ved at sende en email til den ansvarshavende chefredaktør Annegrethe Rasmussen på AGR@pov.international

Q U I C K P O V

20/12/2017

Messias: 20. afsnit – Mrs. Delany

19/12/2017

Messias: 19. afsnit – Jonathan Swift er ingen hjælp

18/12/2017

Messias: 18. afsnit – Nye problemer for Hr. Händel

18/12/2017

Syditalienske vidundere – da hulemanden så sin første urokse

17/12/2017

Messias: 17. afsnit – Sorg bliver til glæde vendt

◀ [FOREGÅENDE](#)

Messias: 19. afsnit – Jonathan Swift er ingen hjælp

[NÆSTE](#) ▶

Messias: 20. afsnit – Mrs. Delany

SENESTE INDLÆG FRA

Stilhed og uledsagede børnestemmer

FØLJETON – Re-integrationsrejsen til Danmark. Charlotte Sylvestersen mødte en italiener i Milano i sommeren